

PATIENTVEJLEDNING

OVERGANGSALDEREN

Overgangsalderen er perioden omkring den sidste menstruation, hvor æggestokkene gradvist stopper med at producere æg og kønshormoner.

Langt de fleste kvinder kommer i overgangsalderen når de er 45-55 år.

Symptomer

Når hormonproduktionen nedsættes, vil nogle kvinder få symptomer på østrogenmangel som hedeture, svedeture, søvnforstyrrelser, led- og muskelsmerter, psykisk ustabilitet og tørre slimhinder. Manglen på progesteron giver uregelmæssige blødninger.

Det er meget forskelligt, hvor udtalte symptomer man får. De fleste får symptomer på overgangsalder i varierende grad, mens omkring en femtedel af alle kvinder blot oplever, at menstruationen ophører.

Symptomerne forsvinder oftest i løbet af et par år, men 20% har stadig symptomer efter fem år og enkelte kan have symptomer efter 10 år.

Behov for behandling

Nogle kvinder har så udtalte symptomer, at de har behov for hormonbehandling. Hormonerne kan gives lokalt til slimhinderne i underlivet eller som en generel behandling, der påvirker hele kroppen.

Hormonbehandlingen lindrer de symptomer, som skyldes det naturlige fald i hormonproduktionen.

Hormonerne har desuden en forebyggende virkning på knogleskørhed i den periode, hvor kvinden tager medicinen.

Kvinder som kommer i overgangsalderen tidligere end normalt på grund af operationer eller sygdom, anbefales ofte hormonbehandling frem til 52-års alderen.

Risiko ved generel hormonbehandling

Brystkræft

Uden brug af hormoner vil 100 ud af 1000 kvinder få brystkræft.

Ved brug af østrogen i op til syv år er der formentlig ikke øget risiko for brystkræft. Ved fem års brug af østrogen og gestagen i kombination er der formentlig en lille øget risiko for brystkræft, således at 2-3 kvinder mere pr. år ud af 1000 vil få brystkræft. Der er større risiko for brystkræft ved at drikke to genstande dagligt, at være overvægtig eller at være ryger. Risikoen øges, jo længere tid hormonerne anvendes.

Kvinder der får brystkræft, har en bedre overlevelse, hvis de har fået hormonbehandling, sammenlignet med kvinder, der ikke har fået hormoner.

Livmoderkræft

Behandling med østrogen alene gives kun til kvinder, der har fået fjernet livmoderen.

Behandling med østrogen og gestagen i kombination øger ikke, men nedsætter muligvis risikoen for kræft i livmoderhulen.

Risikoen ved brug af hormoner er ikke den samme for alle kvinder, men afhænger af alder, sundhedstilstand, livsstil og hormondosis og type.

Bivirkninger

Hormoner med generel virkning kan have bivirkninger som eksempelvis uregelmæssige blødninger, væskeophobning, brystspænding, humørpåvirkning, uren hud, vækst af muskelknuder og galdestenssygdom.

Bivirkningerne kan være afhængig af dosis og præparat.

Hvem må ikke få hormoner

Kvinder, der har haft brystkræft eller en anden østrogenafhængig kræftsygdom, blodprop, tidligere leversygdom eller forhøjet blodtryk, som ikke er behandlet, bør ikke behandles med hormoner.

Kvinder over 60 år og kvinder, som har haft den sidste menstruation for mere end 10 år siden, bør ikke påbegynde behandling med hormoner.

Lokalbehandling

Symptomer fra skede og urinveje kan behandles med lokaløstrogen i form af stikpiller, creme eller vaginalring. Der optages stort set intet hormon i kroppen og der er derfor ingen effekt på generelle symptomer som eksempelvis hedeture og der er derfor heller ingen bivirkninger ved behandlingen. Alle kvinder kan bruge lokal østrogen i ubegrænset tid, undtagen kvinder som er i aromatasebehandling for brystkræft.